

Avonturen van de dappere ridster

Over het boek

Auteur: Janneke Schotveld
Illustrator: Milja Praagman
Uitgeverij: Van Holkema & Warendorf
Jaar van uitgave: 2020

Over de makers

De Nederlandse **Janneke Schotveld** was tien jaar lang juf op haar eigen schooltje op de zorgboerderij waar ze woonde. Ze gaf daarna ook les aan kinderen met autisme. In 2007 schreef ze haar eerste kinderboek, Villa Fien. Sindsdien schreef ze er nog veel andere, waarvan de boeken over Superjuffie het bekendst zijn (er is ook een verfilming van). Voor haar eerste sprookjesboek "De kikkerbiljetjes van de koning" kreeg ze in 2019 een Vlag en Wimpel. Intussen is ze voltijds schrijfster.

Milja Praagman is zelfstandig ontwerper/illustrator in Nederland. In het begin werkte ze voornamelijk voor kranten en tijdschriften, maar later werd tekenen voor kinderen haar belangrijkste bezigheid. Ze illustreert boeken van andere auteurs, maar maakt ook eigen prentenboeken. Haar boeken zijn vertaald over de hele wereld en ontvingen verschillende prijzen. Haar meest bekroonde boek is "Nog 100 nachtjes slapen" over een meisje dat vrolijk driehoekjes uit kleding knipt om er een vlaggenlint van te maken.

1. VERHAAL

1.1 Verhaallijnen

"Avonturen van de dappere ridster" is een bundel met korte verhalen, elk met een begin en einde.

- Welk verhaal sprak hen het meest aan? Waarom?
- Welk verhaal vonden ze minder geslaagd? Wat zouden ze anders willen zien in dit verhaal?
- Toch lopen er enkele verhaallijnen en -elementen doorheen het boek die ervoor zorgen dat het ook één groot verhaal wordt. Welke zijn de juryleden opgevallen?
  - De gewoontes en karaktertrekken van de dappere ridster: haar fiets, haar koffie en bruin bolletje, haar roep "Opzij, opzij!", het tuffen...
  - Verschillende personages komen in een ander verhaal nog eens terug: mevrouw Yilmaz en mevrouw Van Dam (p.27), de bakker en de fietsenmaker (p.64), de leeuw en het boefje (p.72).
  - Het liefdesverhaal: de dappere ridster wordt steeds weer door jongens en mannen uitgevraagd, maar weigert telkens. In het laatste verhaal wordt ze uiteindelijk verliefd, maar dan is het wel zijzelf die het initiatief neemt.

1.2 Nederlands

Af en toe komen er in het boek woorden en uitdrukkingen voor die typisch gebruikt worden in Nederland, maar minder bekend zullen zijn bij Vlaamse lezers.

Vraag de juryleden of ze de betekenis van deze woorden of uitdrukkingen kennen:

- tuffen (spuwen)
- m'n grootje (grootje = grootmoeder, wordt veel gebruikt in uitdrukkingen en uitroepen)
- een bruin bolletje (<https://www.ah.be/producten/product/wi30250/ah-bruine-bollen>)
- patat (frietjes)
- koffietentje (<https://nl.wikipedia.org/wiki/Koffietent>)

→ Hadden ze het tijdens het lezen moeilijk met deze woorden / de schrijfstijl?

Of begrepen ze alles gemakkelijk uit de context?

→ Wat vonden ze in het algemeen van de schrijfstijl? Is het boek volgens hen vlot geschreven of niet?

1.3 Illustraties

De illustrator schrijft het volgende over het illustreren van dit boek: *“Ik wilde het wel weer op een andere manier doen dan ik had gedaan in de sprookjesbundels i.i.g. met veel blauw. In de bundels tekende ik haar nog analoog met verf en potlood op papier. Voor de bundel wilde ik iets nieuws doen, en bedacht dat ik haar het liefst op de Ipadpro zou willen gaan tekenen met maar een paar kleuren. Dat is nog best een gepuzzel soms, maar wel een erg leuke puzzel. Erg goed bevallen i.i.g. want ik doe het nu vaker bij boeken dat ik mezelf een kleurpalet opleg waar ik mij een boek lang aan moet houden.”*

(<https://miljapraagman.nl/boeken/avonturen-van-de-dappere-ridster/>)

Blader samen door het boek en bekijk de illustraties.

→ Was het de juryleden opgevallen dat de illustrator met een beperkt kleurenpalet werkte?

→ Wat zijn de vaste kleuren waarover de illustrator het heeft? (naast blauw ook roze-rood, okergeel en grijs)

→ De illustrator gebruikt de verschillende kleuren ook voor vaste elementen. Kunnen de juryleden die eruit halen?

- blauw voor gebouwen, bomen, wegen, de fiets
- roze-rood voor de lucht en grond (picknickdeken op p.60, gras op p.66)
- okergeel voor dieren (leeuw, stokstaartjes, vlinders), het strand, accenten (bv. zwaarden op p.35, schoenen op p.69) en de franjes bij de titels
- grijs voor het harnas en het standbeeld

→ Was het een goede keuze van de illustrator om het aantal kleuren te beperken? Zouden ze zelf voor meer kleuren gekozen hebben?

→ Kan je zien dat het op de Ipad getekend is?

Opdracht

MATERIAAL

-
- Papier
  - Een ruim assortiment aan kleurpotloden
-

Laat de juryleden elk drie kleurpotloden kiezen. Het gaat erom dat ze niet alleen uit de hoofdkleuren kiezen, maar ook bewust uit de verschillende tinten van die kleuren.

Vraag hen om een tekening te maken met enkel die kleurpotloden en daarbij goed na te denken over welk kleur ze voor welk element / detail gebruiken. Je kan hen vragen om binnen het thema van de dappere ridster iets te tekenen, of je kan het onderwerp vrij laten.

1.4 Twee versies

Hebben de juryleden “De kikkerbiljetjes van de koning en andere sprookjes” en/of “Het kattenmannetje en andere sprookjes” van dezelfde auteur gelezen? Het eerste van de twee werd in 2019-2020 ook genomineerd voor de Leesjury.

Zo ja, dan kennen ze de dappere ridster al, want in elk van deze bundels staat een verhaal over haar. In feite heeft de auteur met “Avonturen van de dappere ridster” het personage van de ridster verder uitgediept en haar voorgeschiedenis geschreven voor ze prins Max leerde kennen.

Neem indien mogelijk het boek “De kikkerbiljetjes van de koning en andere sprookjes” erbij. Hierin wordt het laatste verhaal van “Avonturen van de dappere ridster” vanuit het standpunt van prins Max verteld. Het verhaal is wellicht te lang om het helemaal voor te lezen, maar je kan er enkele stukjes uitkiezen. Als je het boek niet hebt, kan je de bijlage gebruiken, waarin enkele fragmenten staan.

Laat de juryleden beide verhalen vergelijken. Wat valt hen op?

- Wat gebeurt er wanneer je eenzelfde verhaal vanuit twee invalshoeken leest? Wat zijn de gelijkenissen en verschillen? Wat leer je bij over elk van de personages wanneer je de tweede versie van het verhaal leest?
- Vergelijk ook de illustraties uit beide verhalen. Hoe vullen ze elkaar aan?
- Wat vinden ze ervan dat de auteur hetzelfde verhaal opnieuw vertelt? Gemakkelijk (je hoeft niets nieuws te verzinnen) of net moeilijk (je moet het opnieuw boeiend houden)? Origineel en goed gevonden, of saai dat het twee keer hetzelfde is?

Wie graag leest hoe het verdergaat met de ridster en prins Max, kan je trouwens aanraden om het verhaal “Reus Dirk” uit “Het kattenmannetje en andere sprookjes” te lezen!

2. VERWERKING

2.1 Rollenpatronen

Het valt al op bij het lezen van de titel: dit boek draait de traditionele rollenpatronen om. Het gaat hierbij in de eerste plaats natuurlijk om de ridster zelf, maar ook andere personages zoals de bakker en de fietsenmaker, en het buitenlandse staatshoofd en haar gevolg doorbreken de klassieke verwachtingen.

Opdracht

Onlangs verscheen het bijzonder interessante, Engelstalige sprookjesboek “Gender Swapped Fairy Tales (Karrie Fransman & Jonathan Plackett). In dit boek worden enkele bekende sprookjes herverteld, helemaal zoals we ze kennen, maar met één enkele wijziging: alle mannelijke personages worden vrouwelijk en alle vrouwelijke personages worden mannen. Je kan er meer over lezen op deze website: <https://genderswappedfairytales.com/>.

Aangezien het (nog?) niet vertaald is, kunnen we helaas niets met het boek zelf doen, maar je kan er de juryleden wel over vertellen en het principe samen uitproberen. Je kan kiezen uit één van deze titels of er zelf één bedenken: Beau en het beest, Assepoetser, Aladdina, Sneeuwwit, Doornfloris, Pinokkia...

Hervertel samen het verhaal en let er daarbij op dat je van elk personage het gender wisselt, niet alleen van het hoofdpersonage.

Bespreek na afloop wat het effect van die wissel op het sprookje was.

- Voelde het vreemd om het sprookje zo te vertellen? Waarom?
- Veranderde er iets wezenlijks aan het sprookje of bleef het in feite hetzelfde?
- Vonden ze het sprookje leuker in de nieuwe versie? Waarom (niet)?
- Kunnen ze redenen bedenken waarom de personages in het oorspronkelijke sprookje jongens dan wel meisjes waren en niet omgekeerd?

2.2 Ridderverhalen

MATERIAAL

- Informatieve boeken over ridders, kastelen, de middeleeuwen...

Zoek in de bibliotheek een aantal informatieve boeken over ridders op en leg ze midden in de kring.

Geef de juryleden de tijd om er rustig door te bladeren en vraag hen daarbij om op zoek te gaan naar gelijkenissen en verschillen tussen de avonturen van de dappere ridster enerzijds en wat we over de middeleeuwse ridders weten anderzijds. Bespreek daarna wat ze bedacht hebben.

Mogelijke gelijkenissen

- De ridster draagt een harnas.
- Ze kan zwaardvechten.
- Ze is dapper.
- Het is haar taak om mensen te beschermen.

Mogelijke verschillen

- De ridster rijdt op een fiets in plaats van een paard.
- Ze is een vrouw (zie ook het stukje over rollenpatronen)
- Ze maakt gebruik van moderne technologieën (ofwel: het verhaal speelt zich in de moderne tijd af in plaats van in de middeleeuwen).
- Ze lost problemen doorgaans op een geweldloze manier op.

Daarnaast is er natuurlijk ook een verschil tussen de klassieke ridderverhalen en de echte historische ridders, waarbij de eerste een eerder geromantiseerde versie zijn van de tweede. Dit kan je indien nodig ook ter sprake brengen.

Vraag de juryleden wat ze vonden van deze moderne insteek.

- Is het origineel? Lazen ze eerder al iets gelijkaardigs?
- Is het geloofwaardig? Werden ze meegesleept door de verhalen of vonden ze het allemaal maar vreemd klinken?
- Geven ze de voorkeur aan een gewoon middeleeuws ridderverhaal of aan deze alternatieve verhalen?

Veel meisjes en jongens in het boek kijken vol bewondering op naar de ridster en willen later ook ridster worden.

- Zouden de juryleden dit ook wel willen? Waarom wel/niet?
- Zo ja, dan liefst in de moderne of middeleeuwse zin?
- Wie zouden ze als ridster te hulp willen komen?

Heb je zin om met de juryleden iets rond ridders te knutselen? Illustrator Milja Praagman verzamelde een pinterest-bord met ideeën: <https://nl.pinterest.com/milja/avonturen-van-de-dappere-ridster/>.

2.3 Recensies

In bijlage 2 vind je een aantal fragmenten uit recensies. Je kan deze (eventueel in eigen woorden) voorleggen aan de juryleden als input om zelf tot een beoordeling te komen.

- De recensenten komen veelal tot een gelijkaardig besluit en loven de humor, fantasie, diversiteit en vlotte vertelstijl. Delen de juryleden die mening?
  - Welke van deze aspecten springen er ook voor hen uit, welke niet?
  - Zijn er zaken die de recensenten niet noemen die zij wel belangrijk vinden?
- Hoe beoordelen de juryleden het boek? Hebben ze het graag gelezen? Zouden ze het aan leeftijdsgenoten aanraden?

3. VERDER LEZEN

- Bedtijdverhalen voor rebelse meisjes / Elena Favilli en Francesca Cavallo (ROSE Stories, 2017)
- Ridder Roa en de gevaarlijke draak / Pim Lammers en Natascha Stenvert (ill.) (Uitgeverij Zwijsen, 2021)
- Stoere sprookjes over avontuurlijke meisjes / Julia Bruce (Volt, 2019)
- Pippi Langkous / Astrid Lindgren en Carl Hollander (ill.) (Ploegsma, 2006) (of een andere uitgave)

Bijlages

- Bijlage 1 & 2

Juryleden kunnen online op de boeken reageren. Ga naar www.deleesjury.be, klik op 'Lezen' en dan op de juiste leeftijdsgroep en het boek in kwestie.

Bijlage 1:

[...]

Precies op dat moment pakte prins Max zijn verrekijker en stelde hem scherp. 'Een ridster, een echte ridster!' fluisterde hij. Haar harnas blonk in de zon, waardoor het leek alsof er een ster over de heuvels aan kwam rijden. Hij staaarde naar de lange kastanjebruine staart die onder haar helm vandaan kwam. Toen sloeg ze haar vizier op en hij staaarde in haar bambi-bruine ogen. Hij werd op slag verliefd.

[...]

Prins Max staaarde nog steeds uit het raam. Zijn ridster was allang niet meer te zien. En hij vervloekte zichzelf dat hij even had gedacht dat ze op weg was naar hém. 'Zoon, er is bezoek,' zei zijn vader. De prins keek om en daar stond ze. Dus tóch. 'Je bent gekomen!' riep hij uit. 'Natuurlijk,' zei de ridster. 'Sinds ik over je hoorde ben je geen moment uit mijn gedachten geweest.' 'Sinds ik je zag ben jij geen moment uit mijn gedachten geweest,' zei de prins. Dat was nog maar een paar minuten geleden, maar het voelde als een eeuwigheid.

[...]

'Dat wil ik,' zei de prins. Hij sprong uit de vensterbank en pakte haar hand. 'Néé, niet zolang wij leven!' riepen de koning en de koningin eensgezind. 'Oké,' zei de ridster en ze trok haar zwaard. De koning en de koningin deinsden geschrokken achteruit, tot ze tegen de muur stonden. Ook de prins schrok hier wel van. Hij hield van de ridster, maar hij hield ook van zijn ouders. 'Wacht!' riep hij, net voor ze wilde toeslaan. Het zwaard bleef hangen in de lucht. De ridster keek om. 'Wat wil je nou?' 'Ik wil naar buiten, ik wil fietsen en rennen over de heuvels en ik wil...' hij keek de ridster in haar mooie ogen, '... met jou zoenen.' 'Máx!' riep zijn moeder. 'We hebben je alles gegeven wat je hartje begeert. We hebben je verzorgd en beschermd. En nu zou je meegaan met de eerste de beste ridster die langskomt? Doe ons dat niet aan,' smeekte zijn vader. De prins keek van de ridster naar zijn ouders en weer terug. Van zijn ouders hield hij al heel lang, van de ridster nog maar net. Maar hij wist wat hem te doen stond, hij voelde het in al zijn vezels. Hij ontplofte zowat! 'Het spijt me, lieve ouders, maar ik moet gaan.'

[...]

Even later zat prins Maximiliaan bij zijn ridster voorop op de stang van haar racefiets, terwijl ze door de mooie grote boze buitenwereld reden. Hij rilde van genot. En zijn ouders? Die hielden hun hart vast.

(Uit: De kikkerbiljetjes van de koning en andere sprookjes / Janneke Schotveld en Milja Praagman (ill.) (Van Holkema & Warendorf, 2019), p.111-117)

Bijlage 2:

Avonturen van de dappere ridster: recensies

“Schotveld blijft bij haar vertrouwde ‘leve de diversiteits’- thema’s vol wisselende rollenpatronen op het gebied van man-vrouw, gender en kleur. Ze voert die strijd voor diversiteit, binnen en buiten het kinderboek, zelf ook als een soort dappere ridster. Ze weet dat ze er op moet blijven hameren maar doordat ze het origineel en met onderkoelde humor doet, gaat het niet vervelen. In *Avonturen van de dappere ridster* zien we Schotveld met haar elastische manier van schrijven op haar best.”
(Jaap Friso, De Leesclub van Alles)

“Schotveld schrijft beeldend en met humor. Haar verhalen hebben over het algemeen geen ingewikkeld plot en dat is ook niet nodig. Het vertelplezier spat eraf en vooral Schotvelds levendige dialogen, waar vaak een grapje in verwerkt zit, zijn een feest om (voor te) lezen.”
(Susan, kinderboekenpraatjes.nl)

“Maar de humorvolle avonturen van de ridster zijn gevarieerder en haar universum is verrassender dankzij de wonderlijke mengeling van de moderne maatschappij (mobieltjes) en de sprookjeswereld (reuzen en wandelende standbeelden).”
“Vermakelijke, goed geschreven avonturen.”
(Bas Maliepaard, Trouw)

“Het lezen of voorlezen van de kortverhalen verloopt vlot en bevat een sterke spanningsboog om ieders aandacht erbij te houden. Ook de tekst zelf is voortreffelijk vormgegeven aan de hand van riddersymbolen, franjes en frivole tekeningen. De illustraties passen goed bij de tekst en de verfijnde stijl past in het ridderlijke kader.”
(Lindsay Desmet, Pluizer)

“Met combi tussen realistische verhalen met een gezonde dosis fantasie en humor heeft Janneke Schotveld dit boek onweerstaanbaar gemaakt voor jong en oud. De verhalen zitten goed in elkaar en zijn los van elkaar te lezen.”
(Charity van Tienen, Chicklit.nl)